VIKIPEEDIA

Amhara keel

Amhara keel ehk **amhari keel** (varasemas kirjanduses *amhaara keel*) kuulub semi keelte hulka. On levinud Etioopias, põhiliselt Abessiinia mägismaal (Addis Abeba lähedal ja sellest põhja pool). Kõnelejaid on umbes 20 miljonit (umbes veerand Etioopia elanikkonnast). On Etioopia riigikeel.

Koos mõne väiksema keelega moodustab semi keelte etioopia rühma (etiosemi keeled). Semi keeled jõudsid Araabia poolsaarelt Etioopiasse ilmselt esimesel aastatuhandel eKr.

Esimesed teadaolevad amhara keele mälestised pärinevad 14. sajandist.

Amhari keel kasutab etioopia kirja. Seda kirjutati algul paremalt vasakule, hiljem hakati kreeka keele mõjul kirjutama vasakult paremale. Etioopia kirjas kirjutatakse iga kahe sõna vahele kaks punkti, kuid tänapäeval kasutatakse selle asemel üha enam tühikut.

amhara keel (አማርኛ āmariññā)	
Kõneldakse	Etioopias
Piirkonnad	Ida-Aafrika
Kokku kõnelejaid	27 miljonit (emakeelena)
Keelesugulus	afroaasia keeled semiidi keeled lõunasemiidi keeled **amhara keel**
Ametlik staatus	
Ametlik keel	Etioopia
Keelekoodid	
ISO 639-1	am
ISO 639-2	amh

Amhara kirjamärgid[1][2]

	ä [ə]	u	i	a	e	ə [ɨ], ∅	o	ʷä [ʷə]	ʷi	ʷa	ʷe	ʷə [ʷɨ]
h	ሀ	ሁ	ሂ	ሃ	ሄ	ህ	ሆ					
l	ለ	ሉ	ሊ	ላ	ሌ	ል	ሎ			ሏ		
h	ሐ	ሑ	ሒ	ሓ	ሔ	ሕ	ሖ			ሗ		
m	መ	ሙ	ሚ	ማ	ሜ	ም	ሞ			ሟ		
s	ሠ	ሡ	ሢ	ሣ	ሤ	ሥ	ሦ			ሧ		
r	ረ	ሩ	ሪ	ራ	ሬ	ር	ሮ			ሯ		
s	ሰ	ሱ	ሲ	ሳ	ሴ	ስ	ሶ			ሷ		
ʃ	ሸ	ሹ	ሺ	ሻ	ሼ	ሽ	ሾ			ሿ		
q	ቀ	ቁ	ቂ	ቃ	ቄ	ቅ	ቆ	ቈ	ቊ	ቋ	ቌ	ቍ
b	በ	ቡ	ቢ	ባ	ቤ	ብ	ቦ			ቧ		
v	ቨ	ቩ	ቪ	ቫ	ቬ	ቭ	ቮ			ቯ		
t	ተ	ቱ	ቲ	ታ	ቴ	ት	ቶ			ቷ		
tʃ	ቸ	ቹ	ቺ	ቻ	ቼ	ች	ቾ			ቿ		
ħ	ኀ	ኁ	ኂ	ኃ	ኄ	ኅ	ኆ	ኈ	ኊ	ኋ	ኌ	ኍ
n	ነ	ኑ	ኒ	ና	ኔ	ን	ኖ			ኗ		
ɲ	ኘ	ኙ	ኚ	ኛ	ኜ	ኝ	ኞ			ኟ		
ʔ	አ	ኡ	ኢ	ኣ	ኤ	እ	ኦ			ኧ		
k	ከ	ኩ	ኪ	ካ	ኬ	ክ	ኮ	ኰ	ኲ	ኳ	ኴ	ኵ

x	ኸ	ኹ	ኺ	ኻ	ኼ	ኽ	ኾ					
w	ወ	ዉ	ዊ	ዋ	ዌ	ው	ዎ					
ʕ	ዐ	ዑ	ዒ	ዓ	ዔ	ዕ	ዖ					
z	ዘ	ዙ	ዚ	ዛ	ዜ	ዝ	ዞ			ዟ		
ʒ	ዠ	ዡ	ዢ	ዣ	ዤ	ዥ	ዦ			ዧ		
j	የ	ዩ	ዪ	ያ	ዬ	ይ	ዮ					
d	ደ	ዱ	ዲ	ዳ	ዴ	ድ	ዶ			ዷ		
dʒ	ጀ	ጁ	ጂ	ጃ	ጄ	ጅ	ጆ			ጇ		
g	ገ	ጉ	ጊ	ጋ	ጌ	ግ	ጎ	ጐ	ጒ	ጓ	ጔ	ጕ
t'	ጠ	ጡ	ጢ	ጣ	ጤ	ጥ	ጦ			ጧ		
tʃ'	ጨ	ጩ	ጪ	ጫ	ጬ	ጭ	ጮ			ጯ		
p'	ጰ	ጱ	ጲ	ጳ	ጴ	ጵ	ጶ			ጷ		
ts'	ጸ	ጹ	ጺ	ጻ	ጼ	ጽ	ጾ			ጿ		
ts'	ፀ	ፁ	ፂ	ፃ	ፄ	ፅ	ፆ					
f	ፈ	ፉ	ፊ	ፋ	ፌ	ፍ	ፎ			ፏ		
p	ፐ	ፑ	ፒ	ፓ	ፔ	ፕ	ፖ			ፗ		
	ä [ə]	u	i	a	e	ə [ɨ], ∅	o	ʷä [ʷə]	ʷi	ʷa	ʷe	ʷə [ʷɨ]

Viited

1. Daniels, Peter T.; Bright, William, toim. (1996). "Ethiopic Writing". *The World's Writing Systems*. Oxford University Press, Inc. lk 573. ISBN 978-0-19-507993-7.
2. "Principles and Specification for Mnemonic Ethiopic Keyboards" (http://keyboards.ethiopic.org/specification/GFF-MnemonicEthiopicKeyboardSpecification.pdf). Vaadatud 1.06.2015.

Vaata ka

- Amharakeelne Vikipeedia

Välislingid

- Vikipeedia amhari keeles (https://am.wikipedia.org/)